

מסמך הצעות לטיפול בתופעת החציבה הלא חוקית באיו"ש

הבעיה

ביו"ש פועלת תעשיית חציבה בלתי חוקית רחבת היקף ללא תוכניות חציבה מאושרות, ללא תסקיר השפעה על הסביבה, ללא אמצעים למניעת מפגעי אוויר ורעש וללא תוכנית שיקום. מדי יום, הנזק הסביבתי הבלתי הפיך גדל ומצלק בפצעי חציבה את פני שדרת ההר המרכזית.

החציבה פולטת חומר מיקרו-חלקיקי מרחף¹ המסכן את בריאות הציבור, אוטמת את הקרקע ופוגעת בצומח ובמי התהום. תוצרי החציבה משבשים את נתיבי הזרימה העיליים והורסים בתי גידול של חיות בר, ואתרים ארכאולוגיים רבים נפגעים ונגרסים. רבים מנזקים אלה אינם ניתנים לשיקום או לשחזור. המפגעים קשים עד כדי כך שמבקשי היתרי בנייה באזור נדרשים להתחייב למיגון אקוסטי ולפתרונות מיזוג אוויר נוספים.²

במקביל, הענף מגלגל לפי הערכות 3-4 מיליארד ש"ח בשנה, המועברים לפנים הארץ ולירדן, ברובם במזומן וללא מס. כך הקרן לשיקום מחצבות אינה מקבלת את המשאבים הדרושים לתיקון הנזק, ויצרנים ויבואנים ישראלים העומדים בתקנים ומשלמים מסים נדחקים בתחרות בלתי הוגנת.

הצעת החוק מבקשת להחיל על החציבה ביהודה ושומרון את אותם כללי אחריות סביבתית וכלכלית החלים בישראל, וכך לשנות את השדה הקיים, המאפשר לכל גורם פלסטיני חזק לחצוב את משאבי הטבע והארכאולוגיה הישראלים ללא דין וחשבון – לשדה חדש של אחריות על התשתיות, ערכי הטבע, הבריאות והמורשת הישראלים לדורות הבאים.

פתרונות חקיקה מוצעים

א תיקון פקודת המכרות

פקודת המכרות הישראלית אוסרת שימוש בחומר מחצבה שנחצב בלא רישיון. אנו מציעים להשוות את הדין ביהודה ושומרון לחוק הישראלי.

- **מהות ההסדר:** ההגבלה מוטלת על מדינת ישראל, כך שלא יוכנסו לתחומה חומרי חציבה שנחצבו בדרך הרסנית לסביבה.
- **הסדר מוצע:** ההסדר יחול גם על חומרים שמקורם בשטחי A ו-B.
- **תכלית:** פגיעה עמוקה במניע הכלכלי של העברייני.

¹ SPM (Suspended Particulate Matter)

² לדוגמה: מועצת תכנון עליונה – אזור יהודה ושומרון, תוכנית מפורטת מס' 242/3 כוכב יעקב מערב, סעיף 2.11, פרק ה, ד.1.

ב תקנות המחצבות (מניעת זיהום אוויר ורעש ממחצבה ביהודה ושומרון)

אנו מציעים להחיל על כל שטחי A, B ו-C את התקנות הנוגעות לשמירה על איכות הסביבה.

- **המצב הקיים:** כיום התקנות חלות מכוח "חוק עזר לאיגוד רשויות מקומיות לאיכות הסביבה (מחצבות)", ולכן רק בשטחי המועצות המקומיות שהחילו אותן.
- **ההסדר המוצע:** החלה ישירה של הסטנדרט הישראלי לאיכות הסביבה על כל המחצבות באזור.
- **הקשר לסעיף א':** סעיף א' מחיל את הסטנדרט בעקיפין, אך ראוי שהדין יחול גם במישרין, בדרך המלך.

ג תקנות בדבר העברת טובין (הובלת חומר מחצבה)

אנו מציעים להתקין ביהודה ושומרון תקנות שיגבילו את האפשרות להוביל חומר מחצבה בתוך שטחי האזור.

- **חובת היתר:** הובלת חומר מחצבה תהיה טעונה היתר. ההיתר יינתן למי שיציג תעודת משלוח ורישיון מחצבה בתוקף, בדומה ל"תקנות בדבר העברת טובין (הובלת מבנים יבילים) (יהודה ושומרון), התשנ"ג-1993".
- **אכיפה:** הובלה בלא היתר תאפשר להחרים את המשאית ואת חומר המחצבה.
- **תחולה:** ההיתר יידרש רק להובלות בשטח C. כדי להוביל חומר מחצבה משטחי A ו-B לשטח C יהיו צורך להציג רישיון מחצבה.

ד תיקון חוק הפיקוח על יצוא ביטחוני

- **המצב הקיים:** כיום קיימת החרגה לגבי חומרים דו-שימושיים המועברים לשימוש בשטחי הרש"פ לטובת פיצוצי סלע במחצבה. לפי סעיף 20, הדרישות להעברת ציוד דו-שימושי לשטחי הרשות האזרחית הפלסטינית נמוכות באופן משמעותי מהדרישות ליצוא ציוד ביטחוני למדינה אחרת.
- **ההסדר המוצע:** שינוי המצב והחזרת הפיקוח על היצוא הביטחוני.
- **יתרונות:** הגבלה ומניעה של זליגת חומרי נפץ לא מפוקחים לשטחי A ו-B.

ה השוואה תכנונית

מחצבה ביהודה ושומרון לא תוכל לפעול ללא תב"ע וללא רישיון, כך שתושג השוואת מצב מלאה בין ישראל ליהודה ושומרון. תהליך מתן הרישיון בכלל שטחי יו"ש, כולל A ו-B, ינוהל על ידי המנהל האזרחי.